

Uru ngai etikirighi Pol ghe pitiela ta aIpises atoa Inangari emuemua

Ipises kinatama masaliki taatara ia tale provinsi eteva eEisia, tale patunganue namu ngateva ghaine ita aseasea va Teki. Pol ghe tokala eIpises kotoluae ninamanama (Apostolo 19) tale unna aiaakotonna atea nikasu, me masi kiukiu ghe kasu ekapa seela tale provinsi eteva eEisia. Katoa tau ngaiesoaa eIpises aJiu ila, me oroi ila lo atoa karika aJiu ila. Tale ia o uru ngai etikirighi, Pol ghe apasungaala va aJiu etoa me tau ngeleka atoa kateva nonga ila, poli ita akapaaili vaulanina ita Karisto. Karika mene righi niaipolapolaaii ta aJiu etoa me tau ngeleka atoa, poli matemateaane Karisto ghe apalala ia o niaipolapolaaii eteae. Tau ngaiesoa ngakapa atoa la tani toka tee katoa tale masi nitoka, tale femili, ale manga, me niuungu. Pol ghe pitila inangari ita akapa ita kilakila, tale ghinna niaiuvii kanna God.

Tani kila amuemua

Aitiutiu tale inangari *1:1-2*

God ghe ghelei ekatevaitala ta Karisto *1:3-3:21*

Vaalua tani toka nongina ouna ateva taumattu

4:1-6:20

Airuuruu tale inangari *6:21-24*

¹ Aghi, Pol, kapuna apostolo ieghi Iesu Karisto,

tale aloannaane God.

Apitipiti etaimim kapuna taumattu ngatoa God, am tokatoka eIpises,* am aiesoaa ta Iesu Karisto.

² Alooloo sae va maamasinaane me luei eka-sukasu ta God Tamaita ia me Vau ngepona ateva Iesu Karisto aue etoka teeiem.

Niarangise manga, isaa ta Karisto

³ Ita tau sae God, kapuna Goto ia kapuita Vau eteva Iesu Karisto, me tee Tamane ia, ghe arangi-seitala tale masi voto akapa tani sausi kapuita spirit. Isaa o masi voto ghe mae sio epona liu ta Karisto.

⁴ God ghe suimatoongainitala ta Karisto me auena aitiutiu tale kosa ateva va ita manga me ita raarangisana ta matane elome tale niaielousi.

⁵ Emua arau ghe suimatoongainitala va aue eghaaita me enatuna ita mausi Iesu Karisto, poli ghe masimasieiniela me ghe aloannala tani ghelei evalua o.

⁶ Liuna avalua o me ita tau sae God tale kinatama maamasinaane, ghe nim tau mae sio etaita tale Natuna eaielousieinia.

⁷ God ghe poli aaoghitala tale matemateaane Iesu, me ghe kkaluaala kaluita ssavoto, poli God pasu ia tale maamasinaane etaita,

⁸ me ghe tau mae sio oroieili maamasinaa me ghe gheleitata va ita alomasaanga, me ita rooroo tani kila voto koronna kannu God.

---

* **1:1:** Kasina uru ngai laghe pitila, karika laghe pitila va am tokatoka eIpises. **1:3:** Ips 2:6. **1:4:** Jon 15:16. **1:5:** Jon 1:12. **1:7:** Ips 2:7; Kol 1:14.

⁹ God ghe apasungaala etaita voto aisulianna eanna tani ghelei, poli ghe masimasieiniela, me ghe aloannala tani ghelei isaa o voto ta Karisto.

¹⁰ Ghe aloannala va nau eteva ghe suimatoongainiela, aue eatoka aitauaa isaa akapaaili voto epona liu me tale kosa ateva oia, va Iesu aue emuemueaa.

¹¹ Ta ngetana God ghe suimatoongainiemamila va ami kapuna taumattu iemami, poli ang ghe nnaa vella emua arau tani ghelei isaa o voto, me God egheelei isaa akapa voto nongina aloannaane.

¹² Ghe suimatoongainiemamila poli ghe aloannala va ami lo atoa ami ghe aitiutiula tani aiesoaa ta Karisto, ami tau sae inasanina God.

¹³ Me am tee ange kapuna iemla God, nau ngam ghe aiesoala kiukiu koronna, ia o masi kiukiu eteae eaauliaa vaalua God ghe asaangiemla. Nau am ghe aikaaiiala ta Karisto, God ghe aimatoongainiemla va kapuna am: ghe tau aatu sio Spirit Manga ateva tale inangari nialokoi.

¹⁴ Spirit Manga ateva ia aitiutiueveva aipolipoli, tani apasunga va aue ita ghaa sa ateva God ghe aulia ngalokoiela tale inangari nialokoi, va aue etauela ta kapuna taumattu ngatoa. Isaa avalua o me God aue eghaa oghi lo atoa kapuna ila, me aue ita tau sae inasanina God.

Nikaili emasina tale nilooloo sae

¹⁵ Mausina avalua o me nau aghe nongola uneimim niaikaaiiala ta Vau eteva Iesu me ailou-siaaimim ta kapuna taumattu ngakapa atoa God,

¹⁶ karika aghe kakkalueinam tale nilooloo sae, tani kaili emasina ta God mausiimim.

¹⁷ Me alooloo sae ta kapuna God ateva Vauita ateva ta Iesu Karisto, ia Tamaita ia etokatoka tale mallanga ateva. Akookolomi va etau aatu Spiriti eteva tani gheleiem me am alomasaanga me Spiriti eteva aue eapasunga ngaotu God etaimim me aue am roo tani kila amasinaia.

¹⁸ Me akookolomi tee va eoti nannaaimim me aue am atoka amuemue nannaaimim tale voto ghe koloamla etana me vaalua ooro i ia kanna niarangise ghe auliaala tale inangari nialokoi va aue etaula ta kapuna taumattu manga.

¹⁹ Me akookolomi va am kila vaalua kinatama sarasarakaniaane ateva euungu elome etaita lo atoa ita aikaiaa. Ia o sarasarakana ateva euungu elome etaita korokoronganaaili ia,

²⁰ ghe uungula etana nau ghe totula Karisto tale nimate, me ghe atokaiela tale pai muenna atelange epona liu.

²¹ Karisto ia namuu ia ta ensolo akapa atoa me spiriti ekapa atoa, me ia emuemuea ngakapa tau ngaitoitoi etoa nau ghaine me auena.

²² God ghe tau ekapa lao sio ninamu ngateae ta Karisto me ghe suitoongainiela va emuemuea ngakapa voto tale ale manga.

²³ Ale manga ateva vaulanina ia Karisto, me ia ghe apasula ale manga ateva tale sarasarakaniaane, me ghe tau lao sio maulue ateva tale isaa akapaaili voto tale isaa akapaaili salana.

1:17: Kol 1:9.   **1:19:** Kol 1:11.   **1:20:** Sams 110:1; 2 Ko 13:4; Kol 2:12.   **1:21:** Kol 1:16; 2:10.   **1:22:** Sams 8:6.   **1:23:** Ips 4:10, 15; Rom 12:5; Kol 1:18.

2

Ita ghe mene mauuela ta Karisto

¹ Emua arau am ghe tokatoka tale nimate tale kaluimim nitam nongo usilaa me ssavoto.

² Tale isaa o nau am ghe aaimuli tee uunguaa kosa ateva oia karika masina. Am ghe aaimuli tee uunguaane lo ateva emuemueaa uunguaaira sesa spiriti etoa epona elomarase. Isaa o sesa spiriti ghaine ekaakatulaa isaa o taumattu karika enongonongo usilaa God.

³ Nau ang ghe lao sio ita ghe tokatoka nongina ila. Ita ghe aaloanna tani amasimasi sesa aaloanna vilikiita me nannaaita. Me ita ghe roola tani ghaa sessaiaane God.

⁴ Me karika, ta God ghe aielousiangailiita, me pasueili ia tale aalousiusiaane. Liuna avalua o

⁵ me nau ita ghe tokatoka tale nimate tale kaluita nitam nongo usilaa, ghe ghelei emaulueitala ta Karisto. Tale maamasinaane God am ghe saangala.

⁶ Ghe totutala tani mauhue tee Karisto, me ghe atoka aitaueinitala me Karisto Iesu epona liu.

⁷ Ghe apasungaala etaita aalousiusiaane tale isaa o salana ta Karisto Iesu, me tale isaa to nau emaemae, taumattu ngatoa aue la tara maamasinaane namungaili, elaulau ekapa voto atoa.

⁸ Poli tale maamasinaane, am ghe saangala tale niaikaaiiaa, me karika va tale sarasarakani-aaimim, ta God ghe nim tau mae sio.

⁹ Karika va am ghe uunguaala va am roo tani aasake.

¹⁰ Poli ita, God ghe gheleitala. Ghe tau mae sio maulue etaita ta Iesu Karisto tani ghelei masi niuungu God ghe aimonomosiaa ngalokoila etaita tani ghelei.

Kateva nonga ita ta Karisto

¹¹ Liuna avalua o, am annaa parasi va nau ang ghe lao sio, nau am ghe lutula, karika va ajiu iem, ta am tau ngeleka am, me lo atoa la aseasela va “isoiso ila” laghe kolokoloam va “karika isoiso iem”. (Isaa o voto la ghelei ta vilikiira, nim taumattu ngatoa la ghelei me karika va God.)

¹² Isaa akasina am ghe maamasau ta Karisto. Am karika taumattu nge Israeli em, ta ativuu iem tale kanna inangari niaippooa ngaitauaa tale inangari nialokoi, ta am ghe tokatoka tale kosa ateva oia me karika am ghe kilakila God, me karika righi masi voto am ghe toitoi.

¹³ Me ghaine ta Karisto Iesu am lo atoa am ghe maamasaeili ta God, ngam ghe mae akalakalaa sio poli raena ateva Karisto.

¹⁴ Poli ia luei ia etaita, ghe gheleila ajiu etoa me taumattu ngeleka atoa laghe kateva nongala. Niaissa ghe tokatoka arova aivatvati eteva, me Karisto ghe ghaa veluela,

¹⁵ tale matemateaane, ghe atoka lange sio mua kaluira inangari nipaopao ajiu etoa, poli nannaane tani ghelei eouna taumattu ngalua, ajiu etoa me taumattu ngeleka atoa, tani kateva

nonga, me tale ia o salana atikirighi aue eghelei luei.

¹⁶ Ghe matela tale aikotoo tani atoka aitauaa pai eluevilau va lalu kateva nonga me ekapuna ilalua God, me tale aikotoo ghe ghelei ematela uunguaa niaisessaii ghe tokala emua arau.

¹⁷ Ghe mae sio tani aulia ngaotu luei etaimim lo atoa masaeili em ta God, me luei ta lo atoa kalakalangina ila.

¹⁸ Poli tale matemateaane ita akapa ita rooroo tani mae ta Tamaita ateva God tale kateva nonga Spiriti.

¹⁹ Liuna avalua o me lo atoa karika ajiu iem, ghaine karika ativuu iem, ta ita tokatoka tale kateva nonga ararimangali, ararimangalina ia God. Am elome tale natuna atoa God.

²⁰ Am nongina ale ateva, God ghe atuluela epona ta apostolo atoa me propete atoa nongina suena atoa, me Iesu Karisto ia aitiutiu eteva suena la aipatolaa lao etana.

²¹ Ta Iesu ia akapa ale ateva eaaipatolaa me esaesae aitauaa me manga ia ta Vau ngepona ateva.

²² Me ta ngetana am tee am aipatolaa tee ajiu etoa, me am tokatoka aitauaa tee Iesu, me God aue etoka aitauaa teeiem tale kanna Spirit Manga ateva.

3

Pol ghe uungu ta taumattu ngeleka atoa

2:16: Kol 1:20, 22.   **2:17:** Ais 57:19.   **2:19:** Ips 3:6.   **2:20:** 1 Ko 3:11.   **2:21:** 1 Ko 3:16.   **2:22:** 1 Pita 2:5.

¹ Liuna avalua o aghi, Pol, tau karavusu ieghi mausi Iesu Karisto, me poli mausiimim taumattu ngeleka atoa, aloolo sae ta God.

² Aghaaiesoaa va ngam ghe nongola va tale maamasinaane God ghe tau mae sio etaghi uunguaa nippooaa mausiimim.

³ Nongina ngapiti ekasinala tale ia oio uru ngai etikirighi, karika apiti aoroila vaalua voto aisulianna God ghe apasungaala etaghi.

⁴ Nau am riti isaa o voto aghe pitila, aue am kila vaalua kilakilaaghi tale voto aisuliaane eauliaa Karisto.

⁵ God karika ghe apasungaala ta llo akasina atoa vituu emua arau, me ghaine tale kapuna Spirit Manga ateva ange aapasunga ta kapuna apostolo atoa manga ila me tee propete atoa.

⁶ Voto ateva aisulianna ia, ia avalua toko: va poli taumattu ngeleka atoa la aikaaiia tale masi kiukiu eteae, la rooroo tani ghaa aitaaua masi voto kanna God tee Israeli etoa, me tee ekateva nonga ita tale vaulaniita me ita akapa aue ita ghaa llo voto ghe auliaala tale inangari nialokoi ta Iesu Karisto.

⁷ Tale maamasinaane, God ghe tau mae sio ia oia niuungu eteva tani ppooaa masi kiukiu eteae. Ghe ghelei evalua o tale uunguaane sarasarakanaaili.

⁸ Arongona ta aghieili euu ta kapuna taumattu ngakapa atoa God, ia oia maamasinaane ateva God ghe nim taue mae sio etaghi: tani aulia

ngaotu ta taumattu ngeleka atoa isaa o masi voto ta Karisto karika ita rooroo tani kila akapa.

⁹ God, ia o ghe ghelei ekapaailiila voto, ghe suimatoongainaghila tani aulia ngamasalikingaili ta ila akapa taumattu ngatoa ia oia voto ateva aisuliaane ia. God karika ghe apasungaala voto aisuliaane lomosina ta ghaine.

¹⁰ God ghe nnaala va tale isaa oia nau ensolo akapa atoa me spiriti etoa elomarase aue la tara kinatama aalomasaanganiaane God tale kapuna taumattu ngatoa.

¹¹ God ghe nnaala va aue eghelei evalua o ta Karisto Iesu kapuita Vau ia me avirina ghe vira gheleila kosa ateva.

¹² Ita rooroo tani lao ta God me ita rau mene matautu tani lao etana, poli ita aaiesoaa ta Karisto me ita tokatoka aitaaua teeia.

¹³ Liuna avalua o, akookolomiem va am rau mene sio asoasooa tale voto maate aghaaghaa mausiimim, poli isaa o nonga voto me aue am roo tani aasake.

¹⁴ Mausina avalua o me asuusuuiaa sio ta Tamaita ateva,

¹⁵ ia ghe gheleila pamili ekapa atoa epona liu me tale kosa ateva. Liuna avalua o me la ghaaghaa mauhue ta God.

¹⁶ Alooloo sae va tale aarangiseaane namungaili, ia aue eakorokorongana urunguitanimim tale sarasarakaniaane kapuna Spiriti eteva.

¹⁷ Me alooloo sae va aue Karisto erooroo tani toka tale urunguitanimim tale niaikaaiia. Me

aue am tingina akorokorongana tale niaielousi nongina ai eteae oane eaakorokoronganaia,

¹⁸ me am me kapuna taumattu ngakapa atoa God aue am ghaa sarasarakana tani kila nongina vaalua naanamungaane, aaluseaane, maa-masauaane sae me siosio liuaane, aielousiaane ateva Karisto.

¹⁹ Me alooloo sae va aue am kila ia o aielousiaane ateva Karisto elaulau isaa akapa alo-masaanga, me gheeleiaaimim aue elao aitauaa tee gheeleiaane God.

²⁰ Ita tau sae God tale sarasarakaniaane, erooroo tani ghelei oroieili asease voto elaulau voto ita rooroo tani kolomi me nnaa. Ia o sarasarakana ateva euungu elome etaita.

²¹ Liuna avalua o me ita tau sae God elome tale ale manga me tee Karisto Iesu tale ila akapaaili vituu etoa tale nau ekapaaili etoa. Koronna.

4

Ita uungu eitauaa tee Karisto

¹ Me aghi Pol, tau karavusu ieghi mausi Iesu Karisto, aghaaulia ngakorokorongana etaimim va am toka amasina tani apasunga va God ghe koloamla.

² Am kaarasi tani sioaa nannaimim, aip-pooaimim esaghuighuiena, me erau mene sessai parasiem, me arova kateva eghelei saasakiaa etaimim, am kkaluaa gheeleiaane me am nim aielousieinia.

³ Am tootoonga tani poso parasi uunguaa nitoaka aitauaa kanna Spirit Manga ateva egheelei tale luei.

⁴ Ita kateva nonga ita nongina vaulaniita ateva, me kateva nonga ia Spiriti eteva. Tale ie nonga o salana atikirighi God ghe koloamla tale kateva nonga ia nitaatara lao emua.

⁵ Kateva nonga ia Vau eteva, me kateva nonga ia niaikaafia ngateva, me kateva nonga ia niasuu eteva.

⁶ Kateva nonga ia God ateva Tamaita akapa ia, me ia emuemuaa taumattu ngakapa atoa, me euungu etaita akapa, me etokatoka elome etaita akapa.

⁷ Me Karisto ghe tau mae sio ta kateva kateva etaita maamasinaane me tale aloaloannaane etautau mae voto ealona tani tau mae.

⁸ Liuna avalua o me Uru ngai Manga ateva eue va,

“Nau eteva ghe laa saesae
ghe muamuaala tau karavusu etoa
me ghe tau lao sio masi voto atoa ta taumattu
ngatoa.”

⁹ Vaalua malloeana va ghe saela epona liu? Malloeana va ghe sio mae akasina mua tale kosa ateva.

¹⁰ Ia ghe sio mae epona liu, ia ghe laa sae kasu elomarase, me erooro tani toka tale voto akapaaili.

¹¹ Ia ghe taula sarasarakana va katoa la roo tani apostolo, me katoa la propete, me katoa la tau ngai ppoaaa, me katoa la pasta me la tau ngai aapasunga.

12 Ghe gheleila llo tani aipanipaniaa kapuna taumattu God, tani uunguaa uunguaane, liuna avalua o me vaulanina ateva Karisto* ekorokorongana me etoka amasina,

13 lomosi ta ita akapa ita mae aitauaa tale kateva nonga niaikaaiaa, me tale alomasaanganiaane Natuna ateva God, me ita matuenna me ita nongina Karisto.

14 Me karika ita mene nongina natu ngaliki etoa, va ila o lo atoa muenna ila tani aikameaa la toka kamekameta see nongina kotoo ateva me kuukuu eteva evebbeita see, me la gheelee asease inangari etoa tani apasunga me tani kame mene katoa taumattu.

15 Liuna avalua o me ami aaulia ngakoronna tale niaielousi, va tale isaa akapa voto ita gheelee, ita gheelee etana, ta ia Karisto uruita ia.

16 Eposoposo aitauaa vaulanina ateva Karisto me epiipinosa amasina, arova kateva kateva etaita egheelee uunguaane. God eaaloanna isaa akapaaili voto tale vaulanina ateva Karisto va la aipatola ngaitauaa tale niaielousi.

Am toka nongina taumattu tale mallanga atoa

17 Liuna avalua o me aghaloannaaili va tale ararina atea Vau palepale am rau mene kasu nongina taumattu ngatoa karika la aiesoaa, me nannaaira nim lao.

---

* **4:12:** vaulanina ateva Karisto Utara Ipises 1:23. **4:13:** Kol 1:28. **4:15:** Kol 1:18; 2:19. **4:17:** 1 Pita 1:14; Rom 1:21.

¹⁸ Nannaaira saurorromiena, la maamasaeili ta maamauluaane God, poli urunguitaniira korokoronganaaili, liuna avalua o me karika la kilakila God.

¹⁹ Karika la paapalata, liuna avalua o la nim anna tani ghelei sesa voto, me la ghannaaili tani toka gheelei asease voto karika raarangisana.

²⁰ Am karika va am ghe kilala Karisto tale isaa o ase salana.

²¹ Koronnaaili, am ghe nongola etana, me laghe aaulieinia etaimim va voto koronna isaa ta Iesu.

²² Laghe apasungaala ta ngetaimim va am ghaa velu poka gheeleiaaimim ang ghe lao sio, me am ghaa velu pokane ateva taumattu ang ghe sesala tale aloannaane kamena.

²³ Me am tau velu God eghelei eouna gheeleiaaimim me nannaaimim.

²⁴ Me am mene atoka ouna ateva taumattu God ghe gheleuela va enongina God. Me gheeleiaaimim aue eghulughuluena me emanga poli am tokatoka tale llo koronna.

²⁵ Liuna avalua o me kateva kateva etaimim eghaa velu nikamekame, me eaippooa ngakoronna tee lo atoa ita aiesoa ngaitauaa ta Karisto, poli ita akapaaili kateva nonga ita.

²⁶ “Nau ange sessaiola, urau mene tau velu sessaiaam va egheleio me ukupi sso tale ssavoto,” me erau mene toka sessaio ta kateva nau lomose ta sinaka ateva esuu,

²⁷ ta Satana erau tingina akorokorongana tani akatungio.

4:22: Rom 8:13; Kol 3:9.   **4:23:** Rom 12:2.   **4:24:** Aitiutiu 1:26; Kol 3:10.   **4:25:** Kol 3:8-9; Sek 8:16.   **4:26:** Sams 4:4; Jms 1:19-20.

²⁸ Lo ateva eaainao nonga eruu tani ainao, me etiuua tani uungu tani ghelei masi voto esausi lo atoa la ghaloanna niaisausi.

²⁹ Am rau mene auliaa righi voto tani ghelei saasakiaa kateva taumattu, ta am auliaa nonga masi voto aue esausi lo atoa la anna nisausi, me am akorokoronganaila.

³⁰ Karika am mene ghelei alousiusi kapuna Spirit Manga ateva God, poli ia eaaimatoonga va am kapuna am God me aue eghaa oghiem.

³¹ Am ghaa velu sesa niateatea, me nisessaia etiitiuaa elome me eghooa eleka, me niaiuvii, me niauliaa saasakiaa, me tee isaa akapaaili sesa gheeleiaaimim.

³² Am ghelei masi voto ta mene katoa, me am apasunga niaielousi, me am kkaluaa sesa gheeleiaaira katoa, nongina God ghe kkaluaala kaluimim sesa voto ta Karisto.

5

¹ Liuna avalua o, me am usilaa gheeleiaane God, poli am natuna am God, me eaaielousian-gailiim.

² Me am tokatoka tale maulue ateva pasu ia tale niaielousi, nongina Karisto ghe aielousieinitala me ghe tau mae sio maamauluaane ta ngetaita nongina lo ateva o aiaavusuvusuena eghelei emasimasi God.

³ Me elome ta ngetaimim karika am mene toka tale uunguaa niailai salosalooa see, va taumattu

---

4:29: Kol 4:6.   **4:30:** Ais 63:10; 1 Tes 5:19; Ips 1:13-14.   **4:31:** Kol 3:8.   **4:32:** Mat 6:14; 18:22-35; Kol 3:12-13.   **5:1:** Mat 5:48.
5:2: Hib 10:10; Eks 29:18.

ngatoa la toka aulieinam, o righi ase niuungu karika raarangisana, o nikuruetu, poli isaa oia voto karika masina ta kapuna taumattu God manga.

⁴ Karika mene righi niamakatakata, o niaip-pooaa alokapakapanna, o ase inangari niaikusi. Karika, ta am kaili emasina tale voto masina.

⁵ Me tale isaa oia voto am rooroo tani kila amasina va: lo ateva eailai salosalooa, me lo ateva etam raarangisana, me lo ateva esassaii voto (nim aikkauaa tootoo goto ia), isaa o tau-mattu karika aue la ghaa righi masi voto tale ararimangalina ateva Karisto me God.

⁶ Karika am mene tau veluem va la kameam tale inangari karika koronna, poli sessaiaane God ange maemae ta lo atoa karika la nongonongo usilaa.

⁷ Liuna avalua o me karika am mene aighui teeila tale sesa gheeleiaaira.

⁸ Poli isaa akasina am ghe tokatoka tale saur-rom, me ghaine am, mallanga iem ta Vau nge-pona. Am toka nongina aliki tale mallanga iem.

⁹ (Poli mallanga ateva eaalutu voto masinaaili, ghulughuluena me koronna.)

¹⁰ Me am tani ghaa alomasaanga va sa ateva egheelei emasimasi Vau ngepona ateva.

¹¹ Karika am mene kupi sso tale uunguaa saur-rom ateva karika righi uenenna, ta am mae aulia ngaotu ia o ase niuungu tale tummatavanga.

¹² Poli pei palata tani auliaa voto la gheelei eisulia tale tummatavanga.

¹³ Ta voto akapa tale saurrom, mallanga ateva aue eghelei eotu,

¹⁴ poli mallanga ateva eghelei isaa akapaaili voto eotuotu. Liuna avalua o me laghe uela ta lo atoa taumattu karika la ghaaiesoaa va,

“Am anguu taatarala, tau niasekanue atoa, am totula tale nimate, me Karisto aue emallanga ta ngetaimim.”

¹⁵ Am tani aitaraa vaalua am tokatoka — karika va nongina lo atoa karika alomasaanga ila, ta nongina alomasaanga atoa.

¹⁶ Nau urooro tani ghelei voto masina, ughelei voto masina urooro tani ghelei, poli nau oia sesa nau.

¹⁷ Liuna avalua o, me karika am mene alokapakapa, ta aloimim emasaanga aloaloannaane Vau ngepona ateva.

¹⁸ Karika am mene ropi oroieili uaeni va eghelei esavisavilaa nannaaimim, me aue ekatulinaiem lao tale voto sesaaili. Karika, ta am pasu tale Spirit Manga ateva.

¹⁹ Am aippooaa tee kateva kateva tale nikkinari, me masi kkinari tani kkinari tau sae, am kkinari me am ghelei miusik tale urunguitaniimim esae ta Vau ngepona ateva.

²⁰ Nau ekapa am kaili emasina sae ta God Tamaita ia tale isaa akapaaili voto, tale ararina ateaie Iesu Karisto Vauita ia.

²¹ Am tau veluem tani ghelei voto katoa la ghaaloanna me karika va aloannaaimim, tani oneoneaa Karisto.

5:13: Jon 3:20-21.   **5:14:** Ais 26:19; Rom 13:11.   **5:15:** Kol 4:5.

5:18: Luk 21:34.   **5:19:** Kol 3:16.   **5:20:** Kol 3:17.   **5:21:** 1

Pita 5:5.

Vause atoa me taita atoa lailai ila

²² Vause atoa lailai iem, am tau veluem tani ghelei voto taitaniimim atoa la ghaloanna me karika va aloannaaimim, nongina am gheelei ta Vau ngepona ateva.

²³ Poli taita ateva uruna ia vausenna ateva nongina Karisto uruna ia ale manga ateva, me ale manga ateva vaulanina ia. Ta Karisto ghe asaangitala.

²⁴ Nongina ale manga ateva eaatoka nannaane ta Karisto, vause atoa lailai iem tee am aatoka nannaaimim ta taitaniimim atoa tale isaa aka-paaili voto.

²⁵ Taita atoa lailai iem, am aielousiaa vauseniim atoa, nongina Karisto eaaielousiaa ale manga ateva, me mausina me ghe tau lao sio maamauluaane

²⁶ tani gheleie manga ia me raarangisana ia, eghe poraiela tale inangari eteva me tale manu eteva.

²⁷ Ghe ghelei evaluela o tani ghaa lo ateva o ale manga masinaaili taataraane, me karika righi tungitungiena, o kolukoluena, o righi voto egheelei saasakiaa taataraane, ta manga ia me karika righi voto sesa etana.

²⁸ Tale ia o ase salana atikirighi, taita atoa am tani aielousiaa vauseniim atoa, nonginaaaili va am aaielousiaa vilikiimim. See eaaielousiaa vausenna ateva, eaaielousieinia.

²⁹ Karika teva essesaia tale vilikina ateva, ta eangiinginia me eaaitaraa vilikina, nongina Karisto egheelei tale ale manga ateva.

³⁰ Ta ita, vilikina ita Karisto.

³¹ “Liuna avalua o me taita ateva ekasukasu vuli tamane me kinna me ekaakateva nonga ilalua me vausenna ateva, me ilalua aue lalu kateva nonga tale vilikiirarua.”

³² Isaa oia llo karika ita rooroo tani kila akapa malloeanina, me aghi aghaauliaa Karisto me ale manga ateva.

³³ Liuna avalua o, kateva kateva ta ngetaimim etani aielousiaa vausenna ateva, nongina etani aielousieinia, me vausenna ateva etani oneoneaa taitanna ateva.

6

Aliki etoa me tamaira me kinaira atoa

¹ Aliki etoa, am nongo usilaa tamaim me kinaim atoa, poli am kapuna iem Vau ngepona ateva, me isaa o voto ghulughuluena.

² “Uoneoneaa tamam me kinam,” — ia oia inangari nipaopao ateva, aitiutiu ia tale llo inangari nipaopao elaolao aitauaa tee inangari nialokoi —

³ “me isaa akapaaili voto aue emasina etam, me tee tokatokaam aue aluse tale kosa ateva oia.”

⁴ Lo atoa taita natuena am, am rau mene ghelei natuim atoa va esessaila, ta am apinosaila tale masi salana, me tale alomasaanga me tale niapasunga Vau ngepona ateva eaaloanna.

Tau ngai uungu etoa karika la tokatoka tale aloannaaira, me vauira atoa

---

5:31: Aitiutiu 2:24; Mat 19:5.   **5:32:** Aotu 19:7.   **6:1:** Kol 3:20.
6:2: Diut 5:16.   **6:4:** Kol 3:21; Sams 78:4; Nitoka 22:6.

⁵ Tau ngai uungu etoa karika am tokatoka tale aloannaimim, am nongo usilaa lo atoa la aitoieiniem tale kosa ateva oia, me am oneoneainila tale urunguitaniimim akapa ateva nongina va am nongonongo usilaa Karisto.

⁶ Me karika am mene nnaa va nau la taataraiem nonga, karika. Poli am tau ngai uungu iem ta Karisto me karika am tokatoka tale aloannaaimim. Liuna avalua o, tale urunguitaniimim akapaaili, am uungu aanasa tani ghelei saa voto God ealoanna va am ghelei.

⁷ Am annaaili tani uungu tee nimasimasi, nongina va am uungu ta Vau ngepona ateva me karika va taumattu ngatoa.

⁸ Arova tau ngai uungu io utokatoka tale aloannaam o karika, ukilakilaaili va Vau ngepona aue etau aatu aipolipolim tale masi niuungu ugheelei.

⁹ Me vau etoa, karika emene aloimim nonga ta katoa tana kapuimim tau ngai uungu karika la tokatoka tale aloannaaira, me am rau mene amatautula, poli am kilakila va lo ateva Vauira ia me Vauimi ia tee, ia epona liu. Ia karika egheelei tani anna katoa me katoa karika.

Ghinna niaiuVII kanna God

¹⁰ Airuuruu tale inangarighi, isaa avalua toko va, am toka akorokorongana ta Vau eteva me tale kinatama sarasarakaniaane.

¹¹ Am asae akapaaili ghinna niaiuVII kanna God, me aue am roo tani tingina akorokorongana tale sesa uunguaane namu ngateva ta raroai etoa.

6:5: Kol 3:22-23; Tts 2:9-10; 1 Pita 2:18.   **6:8:** 2 Ko 5:10; Kol 3:24-25.   **6:9:** Kol 4:1; Rom 2:11.   **6:11:** Rom 13:12; 2 Ko 10:4.

¹² Karika va ita aaiuvii tee taumattu, ta ita aaiuvii tee asease spiriti etoa epona me euu, me asease sarasarakana ita tam taatara, me asease voto atoa sarasarakanaaila ila pei saurrom, ghaine la aitoiaa kosa ateva oia.

¹³ Liuna avalua o me am asae akapaaili ghinna niaiuvii kanna God me tale nau sesa, aue am roo tani tingina akorokorongana. Me nau ta ngam aipanipania ngakapaailiila am roo tani tingina.

¹⁴ Liuna avalua o me am tingina akorokorongana me am iriem tale ai-iri eteae tale voto koronna nonga etaliaa usueimim, me am asae tee tuku kapa ateva eaakou runga kassauimim, eaaimatoonga niuungu ghulughuluena.

¹⁵ Me tale kkeimim, am asae aikasukasu tani aimonomonosieinam tani ppooaa masi kiukiu luei etana.

¹⁶ Me tee am ghaa aighelei runga vaalau eteva eaimatoonga niaikaaiiaa, poli ta ngetana aue am roo tani apala isaa akapa unna vaalau sesa taumattu ngateva ataataana esoasooa mae etaimim.

¹⁷ Am ghaa kou nguru eteva egheelei runga uruim ateva, eaimatoonga niasaangi, me am ghaa baenata ateva unna ia Spiriti, ia o inangarina ia God.

¹⁸ Am rau mene ainoana tani looloo sae mausi mene kasina taumattu. Nau ekapaaili am looloo sae tale asease nilooloo sae akapa, nongina Spirit Manga ekatulainiem. Am atae nau ekapaaili me am looloo sae mausi kapuna taumattu ngatoa God.

¹⁹ Me am kookolomi tee ta God mausighi tani tau mae inangari etaghi nau aue appooaa, me arau mene matautu tani ppooa ngaotu voto aisu-lianna tale masi kiukiu.

²⁰ Aghi aghaaghaa liuna ateva God tani ppooaa, me aghi tale ale mata voovoo, liuna avalua o am kokkolomi sae va arau mene matautu tani ppooaa, nongina God eaaloanna.

Airuuruu tale inangarina Pol

²¹ Tikikus aue eaulia ngakapa voto ghe ailutu-aala etaghi me voto agheelei. Ia nengaghi tuungia ta Karisto, me aghailousieinia. Ia kapuna tau ngai uungu ia Vau ngepona ateva, me egheelei emasinaaili uunguaane.

²² Aghe sungiela tani mae taraiem poli aghanna va am kila etana va sa ateva elutulutu etaimami, me aue eakorokorongana urunguitaniimim.

²³ Alooloo sae va God Tamaita ia me Vauita ateva ta Iesu Karisto, aue etau lao luei, niaielousi, me niaiesoaa tale tau ngaiesoa ngakapa atoa.

²⁴ Me alooloo sae tee va maamasinaane ateva God aue etoka tale lo atoa la aaielousiaa Vauita ateva Iesu Karisto, tale lo ateva o niaielousi karika ekapakapa.

Mussau-Emira Bible
Portions of the Holy Bible in the Mussau-Emira
Language of Papua New Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Mussau-Emira
long Niugini

copyright © 2006, 2008, 2013, 2016, 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mussau-Emira

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 13 Dec 2023

9cad943-c245-5983-a663-5b2655bf0449